

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
Освітньо-професійна програма	«Економіка»
Факультет	Економічний
Кафедра	Економіки та фінансів
Семестр	I
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська
Викладач	д.е.н., професор Гончаров Ю.В.
Контактна інформація	goncharov_yv@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна « Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність » належить до нормативних дисциплін здобувачів вищої освіти. Навчальна дисципліна передбачає ознайомлення студентів з теоретичними основами та практичними підходами до організації та проведення наукових досліджень; формування у них вміння критично осмислювати наукову інформацію, оцінювати її переваги та види, нестандартно мислити, висувати нові наукові ідеї, працювати з науковими приладами, проводити самостійно експерименти, накопичувати і аналізувати необхідні факти, узагальнювати їх, систематизувати та теоретично пояснювати, знаходити власні розв'язання досліджуваної проблеми, оформляти результати наукових досліджень у вигляді наукових звітів, статей, доповідей та монографій.
Мета та цілі	Метою дисципліни є надання здобувачам вищої освіти знань з питань класифікації наук, організації науково-дослідної діяльності в Україні, організаційних баз наукових досліджень, основних наукових методологій та методів, економічних досліджень.
Результати навчання	Результатом вивчення дисципліни є вміння формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем; вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово; дотримуватися принципів академічної доброчесності; обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень; збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-

	аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань; приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.
Soft skills	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills – здатність генерувати нові ідеї (креативність), здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність проводити дослідження на відповідному рівні, здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень, здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки, здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Іноземна мова професійно-комунікативної спрямованості», «Соціально-економічна статистика».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-сть балів
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації наукового дослідження			
Тема 1. Загальнометодологічні питання розвитку науки та наукового пізнання	Поняття науки, історичний та позитивістський підходи до визначення її предмету. Есенціалізм та позитивізм. Зміна наукових форм пізнання та історія розвитку науки. Описова, систематизуюча, гносеологічна, методологічна, інформаційна, прогностична та виробнича функції науки у суспільстві. Наукові парадигми та їх зміна	Опорний конспект, Вивчення основних визначень і термінів. Перевірка індивідуального завдання.	6
Тема 2. Методологічні засади наукового пізнання	Загальнофілософські засади наукового пізнання (раціоналізм, емпіризм, гносеологічний анархізм). Базові методологічні підходи економічної науки (апріоризм, ультраемпіризм, інструменталізм).	Вивчення лекційного матеріалу, виконання індивідуального завдання	6
Тема 3. Характеристика наукової методології та методів дослідження: загальнонаукові методи дослідження	Загальнонаукова та конкретнаукова методологія (філософська, загальнонаукова та конкретно наукова складові методології наукового пізнання). Загально наукові методи дослідження (історичний, термінологічний, структурно-функціональний аналіз, системний підхід, когнітивний метод). Поняття синергії та синергетичний підхід у наукових дослідженнях. Класифікація методів наукових досліджень. Характеристика найбільш поширених методів наукових досліджень (абстрагування, аналіз і	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, тести	7

	синтез, дедукція та індукція, ідеалізація, формалізація, моделювання, аксіоматизація).		
Тема 4. Характеристика наукової методології та методів дослідження: спеціальні методи наукових досліджень	Статистичні методи аналізу як основа емпірично-орієнтованих досліджень. Загально-наукові проблеми аналізу зв'язків. Щільність зв'язку, кореляція та каузальність зв'язку. Особливості інтерпретації щільності зв'язків в економічних науках порівняно із природничими чи іншими суспільними науками. Проблема теоретичної обумовленості характеру статистичних зв'язків та проблема хибних зв'язків. Особливості застосування традиційних прийомів аналітичного опрацювання інформації в економічних науках: характеристика прийому порівняння; застосування прийому аналітичних групувань для класифікації факторів; способи застосування відносних і середніх величин. Характеристика прийому елімінування як прийому детермінованого факторного аналізу. Характеристика економіко-математичних методів аналізу як прийомів оптимізації показників.	Конспектування тематичного матеріалу, підготовка до практичного заняття, усне опитування	7
Змістовий модуль 2. Науковий аналіз та організація наукової діяльності			
Тема 5. Наукове економічне знання і системність. Синергізм та системний дизайн.	Методологія дослідження систем в економіці. Теорія Р. Вальраса та її оцінка. Нерівноважні стани в складних системах та їх дослідження. Логіко-гносеологічні засади системного аналізу. Системний дизайн в економіці. Ефект самоорганізації і системний дизайн. Синергетичні системи та їх характеристика. Самоорганізація в складних системах. Ентропія та негентропія. Функції синергетичних систем в економіці. Нове еколого-економічне вчення: як складна система знань. Розвиток Української школи фізичної економії: нові моделі та перспективи.	Складання презентації за темою, підготовка до практичного заняття, тести	7
Тема 6. Аналіз діяльності об'єкта дослідження: мезо- та макроекономічний рівень	Розвиток синергетичних процесів та явищ: нові проблеми та методи наукового дослідження в економіці. Програмування розвитку економіки на мезо- та макроекономічних рівнях. Теоретичні моделі розвитку складних природосоціо-господарських систем. Аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища об'єкта управління. Моделювання екологічно та соціально збалансованого розвитку економіки в просторі і часі. Стратегічне управління та завдання стратегічного планування. Моделювання в системі наукових досліджень, моделі стратегічного розвитку економіки.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	6
Змістовий модуль 3. Інформаційне забезпечення планування та результативність наукових досліджень			
Тема 7. Академічна доброчесність та академічне письмо	Академічна культура, академічна доброчесність. Академічна культура та етика вищій освіті. Академічна нечесність та її основні прояви. Взаємозв'язок між академічною доброчесністю та	Вивчення лекційного матеріалу, виконання	7

	<p>етичною структурою суспільства. Формальні і неформальні норми заохочення до академічної доброчесності та санкціонування неетичної поведінки у сфері науки і досліджень. Кодекс професійної етики. Інтелектуальна власність. Авторське право. Загальна характеристика видів академічного письма. Структура репрезентації наукових досліджень. Особливості структурування наукового тексту в суспільних та природничих науках. Емпірично-орієнтовані і модельно-орієнтовані репрезентації наукових досліджень в економічних науках. Поняття наукової новизни та способи її віддзеркалення в наукових текстах. Монографія, дисертація, магістерська робота, реферат, наукова стаття, різні види анотацій, тези, рецензія. Розміри й оформлення академічних текстів. Культура наукового тексту. Нормативне застосування наукової мови в усній і писемній формах..</p>	індивідуального завдання (1 на вибір) підготовка до практичного заняття	
<p>Тема 8. Інформаційне забезпечення наукових досліджень</p>	<p>Поняття «магічного реалізму». Габріель Гарсія Маркес - відомий Види та джерела наукової інформації. Пошук та накопичення наукової інформації. Бібліографічний пошук інформації. Пошук інформації у мережі Internet. Наукові продукти: монографії, підручники, збірники праць, періодичні наукові видання та ін. Первинна і вторинна інформація. Формування інформаційної бази дослідження. Наукова комунікація. Класифікатор JEL як універсальний спосіб структурування напрямків в економічній науці..</p>	Презентація основних положень за темою, перевірка індивідуального завдання.	7
<p>Тема 9. Тематика наукових досліджень і оформлення їхніх результатів</p>	<p>Новизни наукових розробок. Наукова стаття і тези як форми подачі результатів наукових досліджень. Сучасні вимоги до змісту, структури й оформлення наукової статті, етапи підготовки статті до друку. Вступ, аналіз останніх наукових публікацій з теми дослідження, теоретичне обґрунтування, постановка проблеми, визначення мети, завдань, актуальність; формування дослідницьких питань і гіпотез; метод, результати дослідження, аналіз даних, дискусія; наукова й методична значущість; рекомендації і перспективи подальшого дослідження, висновки, список використаних джерел (іноді додатки). Тези як специфічна форма викладу результатів наукових досліджень. Підготовка тез доповіді. Мовностилістичні вимоги до тексту статті, тез, анотації. Науково-дослідна робота магістрів у вищому навчальному закладі. Зв'язність і цілісність тексту. Мовні засоби поєднання частин наукового тексту. Слова-маркери, вставні слова і словосполучення. Стилїстика наукового тексту, коректне використання в тексті синонімів, термінів, порівнянь, абревіатур, скорочень. Правила написання магістерської роботи. Підготовка та атестація наукових і науково-педагогічних кадрів</p>	Усне опитування, перевірка Підготовка вступу до кваліфікаційної роботи	7

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. ДСТУ 8302:2015. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. Загальні положення та правила складання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). З внесеними поправками.
2. Приклади оформлення використаних джерел: відповідно до Нац. стандарту України ДСТУ 8302:2015 / ВД «Академперіодика» НАН України. Київ, 2016. URL: <http://histj.oa.edu.ua/assets/files/Posylannia.pdf>.
3. ДСТУ 3582-97. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: чинний з 1997-07-04. К.: Держстандарт України, 1998. 27 с.
4. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
5. Грабченко А. І. Методи наукових досліджень : [навч. посіб.]. Х. : НТУ «ХПІ», 2019. 142 с.
6. Носачова Ю., Іваненко О., Радовенчик Я. Основи наукових досліджень. К.: Кондор, 2020. 132 с.
7. Медвідь В., Данько Ю, Кобилянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми: Університетська книга, 2020. 219 с. 17.
8. Методологія наукових досліджень і написання випускних кваліфікаційних робіт: методичні вказівки для здобувачів вищої освіти першого бакалаврського і другого магістерського рівнів з банківської справи. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 114 с. 18.
9. Добронравова С.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
10. Prathapan K. Research Methodology for Scientific Research. Dreamtech Press, 2019. 272 p
11. Гончаров Ю.В., Ліщук Н.В., Боднар О. Основні підходи до забезпечення академічної доброчесності у вищій школі // Актуальні питання у сучасній науці: серія «Педагогіка». 2024. № 7(25). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7\(25\)-610-622](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7(25)-610-622)

Інформаційні ресурси

1. Центр інформації про права людини. URL: humanrights.org.ua.
2. Бібліотечний світ України. URL: <http://www.ukrlibworld.kiev.ua>
3. Електронна бібліотека України. URL: <http://www.lib.com.ua>
4. Інформаційні ресурси в електронному репозиторії Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янука». URL: <http://repositorymegu@gmail.com>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://nbuv.gov.ua>
6. Національна парламентська бібліотека. URL: <http://www.nplu.kiev.ua>
7. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/>.
8. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне). URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/>.
9. Українська бібліотека. URL: <http://www.lib.org.ua>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (Теми 1-4)	26
Змістовий модуль 2 (Теми 5-6)	13
Змістовий модуль 3 (Теми 7-9)	21
Підсумковий контроль – залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни